Türk Annelerin Çocukların Olumsuz Duygularıyla Başa Çıkması: Kısa Bir Rapor

Altan-Aytun, Ö., Yagmurlu, B., & Yavuz, H. (2012). Turkish Mothers' Coping with Children's Negative Emotions: A Brief Report. Journal Of Child And Family Studies, 22(3), 437-443. doi: 10.1007/s10826-012-9597-x

Turkish Mothers' Coping with Children's Negative Emotions: A Brief Report

Özge Altan-Aytun · Bilge Yagmurlu · H. Melis Yavuz

Published online: 16 May 2012
© Springer Science+Business Media, LLC 2012

Abstract This study is one of the first to examine emotion socialization behaviors of Turkish mothers; it also provides information on psychometric properties of the Coping with Children's Negative Emotions Scale (CCNES; Fabes et al. 1990) in a sample of Turkish mothers of preschoolers. Participants were mothers ($M_{age} = 35.07$, SD = 4.14) of 141 children attending daycare centers in middle and upper-middle class suburbs of Istanbul. The patterns of inter-correlations between emotion socialization reactions and general child-rearing behaviors showed that they reflect related but different aspects of broader parenting styles. Both aspects of parenting displayed associations with child emotional reactivity in the expected direction, further confirming patterns previously revealed for emotion socialization in Western samples. The results also confirmed the six emotion socialization behaviors assessed by the CCNES and all dimensions had good internal consistencies. The pattern of inter-correlations among maternal emotion socialization behaviors, general child-rearing behaviors, and child negative emotionality confirmed construct validity of the instrument for Turkish mothers.

emotion (e.g., anger, sadness, fear) elicited by the child. Hence, they are mostly shown in contexts that include an aversive situation triggering unpleasant emotions in the child. Many researchers have pointed to the importance of studying specific parental emotion socialization behaviors that are displayed in such distressing contexts, rather than everyday child-rearing practices, asserting that these are the contexts in which children gain knowledge about appropriateness of emotional displays and strategies that help to regulate them (e.g., Denham et al. 2007; Eisenberg et al. 1998). Accordingly, distinguishing individual parental practices that are most likely to facilitate or impede the development of emotion regulation is deemed to be important for preventive and remedial interventions (Havighurst et al. 2010). In support of this view, programs aiming to increase emotion-related socialization skills of parents have been found to have larger effects compared to those that merely address general child-rearing practices (Coatsworth et al. 2010; Kaminski et al. 2008).

While this summary depicts the importance of emotion socialization behaviors within the larger context of par-

Duygu sosyalleştirme davranışı çocuğun olumsuz duygularına (öfke, üzüntü, kaygı vs.) yanıt olarak gösterilen davranışlara verilen addır. Kaçınılan, istenilmeyen bazı durumlarda çocuğun olumsuz duyguları artabilir. Hoş olmayan bu durumlarda çocuğun olumsuz duygulanımına yanıt olarak ebeveynin gösterdiği davranış çocuğun duygularını uygun şekilde gösterme biçimlerini öğrenmesine katkı sağlar. Duygu ile ilişkili sosyalleşme davranışlarını arttırmayı hedef alan programların genel çocuk yetiştirme pratiklerini açıklayan programlara göre daha etkili olduğu önceki araştırmalarda kanıtlanmıştır. Genel çocuk yetiştirme pratikleri dediğimizde günlük hayatta çeşitli koşullarda gösterilen ebeveyn davranışlarını anlarız. Koşullar bir alışveriş esnasından, yemek zamanına, ya da çocuğun haylazlık zamanına kadar geniş bir çerçeveyi kapsayabilir. Bu esnalardaki ebeveyn davranışlarına örnekler; ılımlılık

gösterme, nedensellik, cezalandırma, açıklama yapma ya da çocuğun itaat etmesini bekleme olabilir.

Türkiye'de anneler üzerinde ebeveynlik tarzlarına, bilişlerine, çocuk yetiştirme pratiklerine dair yapılan birçok araştırma olmasına rağmen duygu sosyalleştirme davranışlarını hedef alan hiçbir çalışmaya rastlanmamaktadır. Çalışmamızda biz Türk annelerin duygu sosyalleştirme davranışlarını inceledik ve Çocukların Olumsuz Duygularıyla Başa Çıkma Ölçeğinin psikometrik özelliklerine dair bilgileri sunduk. Araştırmamızın hipotezi duygusal tepkiselliğin destekleyici olmayan duygu sosyalleştirme davranışlarıyla olumlu bir şekilde ilişkili olduğunu öne sürmekteydi. Duygusal tepkisellik duygu düzenleme becerisiyle yakından ilişkilidir. Duygu düzenleme becerisi de çocuğun çevreden gelen belirli bir uyarana karşı hazır olma derecesini belirtir. Önceki araştırmalar göstermiştir ki çocuğun duygusal ifadelerine verilen olumsuz tepkiler çocuğun kendi duygusal ve davranışsal düzenleme becerisinin düşük seviyede kalmasına neden olmaktadır.

Çalışmamıza 4-6 yaş arasındaki 141 çocuğun annesi katıldı. Katılımcılar İstanbul'un orta ya da üst sınıf mevkilerinde oturmaktaydı. Annelerin yaşları 25 ve 48 arasında değişmekteydi. %91'i evliydi. Grubun büyük çoğunluğu (%50) üniversite eğitimi almıştı. Ailelerin %43'ü yüksek gelire sahipti yani örneklemimiz avantajlı arka planı olan ailelerden oluşmaktaydı. Araştırmaya katılan çocukların yaşları ise 47- 69 ay arasındaydı, 77'si erkek, 64'ü kızdı.

Anneler öncelikle genel bilgilerini içeren bilgi formu doldurdular. Form annelerin kendi çocuk yetiştirme pratiklerini, duygu sosyalleştirme davranışlarını ve çocuklarının tepkiselliğini değerlendirmeleri üzerine oluşturulmuştu.

Çocukların olumsuz duygularıyla başa çıkma ölçeği 12 senaryoya sahipti. Çocuğun olumsuz duyguları deneyimlediği 12 senaryo anlatıldı ve annelerin bu duygulara vereceği yanıtlar sorgulandı Her deneyimde annelerin verebileceği 6 yanıt vardı:

1- Sorun odaklı yanıt: duygunun neden olduğu soruna çözüm bulmaya yönelik yanıt.
2- Duygu odaklı yanıt: çocuğun daha iyi hissetmesini sağlayacak yanıt.
3- İfade etmeyi teşvik eden yanıt: çocuğun duygusunu ifade etmesini cesaretlendiren yanıt.
4- Minimize eden yanıt: çocuğun duygusunu küçümseyen yanıt.
5- Cezalandırıcı yanıt: çocuğun duygusuna fiziksel ya da duygusal ceza ile karşılık verilen yanıt.
6- Sıkıntılı yanıt: çocuğun duygusuyla sıkıntıya giren ebeveyn yanıtı.

Katılımcıların her senaryonun sonunda bu 6 yanıttan hangisini verebileceklerini düşünmeleri istendi. Ardından buradaki cevaplarıyla çocuklarının tepkiselliklerini değerlendirdikleri test ve kendi duygu sosyalleştirme davranışlarını ölçtükleri testlerdeki cevapları karşılaştırıldı ve ilişkilendirildi.

Sonuçlara göre; yüksek eğitim düzeyine sahip annelerin minimize eden yanıtları daha az ve ifade etmeyi teşvik eden yanıtı daha sık kullandıkları bulundu. Aynı zamanda eğitimin artmasıyla cezalandırıcı yanıtın kullanımının azaldığı ve sorun odaklı yanıt tepkisinin arttığı görüldü. Diğer yandan anneler arasında eğitim seviyesinin artmasıyla genel çocuk yetiştirme pratiklerinden olan "itaatin talep edildiği davranış biçiminin" azaldığı bulundu. Ayrıca nedensellik davranışının (annenin davranışının ardındaki nedeni çocuğa açıklaması) da eğitim seviyesiyle olumlu bir ilişkisi olduğu kanıtlandı.

Duygu sosyalleştirme davranışlarının annelerin genel çocuk yetiştirme pratikleriyle olumlu ve anlamlı bir şekilde ilişkilendiği gözlemlendi. Bu sonuç daha önce Batılı ve Asyalı örneklemler ile yapılan çalışmaları da destekler nitelikteydi. Önceki araştırmalarda destekleyici duygu sosyalleştirme davranışlarının daha çok empatik ilgi ile ve destekleyici olmayan duygu sosyalleştirme davranışlarının ise sıkı kontrol, sıkıntı ve öfkeyle ilişkili olduğu bulunmuştu.

Sonuçlarımız aynı zamanda duygusal tepkiselliği daha fazla olan çocukların anneleri tarafından güç uygulayıcı davranışa daha çok maruz kaldıklarını gösterdi. Duygusal tepkisellik yukarıda da belirtildiği gibi olumsuz duygulanım ve duyguların yoğun şekilde yaşanmasıyla tanımlanmaktaydı. Çocuğun duygusal tepkiselliği ılımlı davranış biçimiyle olumsuz bir şekilde ilişkilendirildi. Ancak annelerin sıkıntılı halleriyle, cezalandırıcı ve itaat bekleyen davranış haliyle olumlu bir şekilde ilişkilendirildi. Bizim çalışmamız ve bu alanda yapılan daha önceki araştırmalar da göz önünde bulundurulsa duygu sosyalleştirme davranışlarının hangisinin sosyal ve duygusal gelişim için yararlı/zararlı olduğunu öğrenmemiz açısından kayda değerdi.